

PACEA, SECURITATEA, DEZARMAREA — PREMISE DE BAZĂ ALE AFIRMĂRII DREPTURILOR OMULUI

Prof. Ioan Ceterchi

Problematica drepturilor omului ocupă un loc central în lupta ideologică contemporană reprezentată de concepțiile proprii sistemelor social-politice aflate în confruntare și competiție pe scena lumii de azi. Este un lucru pe deplin explicabil și de înțeles, deoarece asigurarea și promovarea drepturilor omului reprezintă una din trăsăturile esențiale ale afirmării democratismului unui regim social-politic, a legitimării sale ca exponent real al voinței și intereselor poporului.

Prin însăși natura lor, problemele drepturilor omului pot fi soluționate numai de către fiecare stat, de fiecare popor în contextul social-economic și politic, al raportului de forțe din fiecare țară. Drepturile și libertățile individuale nu pot fi rupte de natura orînduirii și realitățile vieții economice, politice și sociale din țara respectivă.

Este cunoscută deosebirea fundamentală — atît pe planul teoretic-conceptual, cît și al vieții practice — între modul de abordare și soluționare a problematicii drepturilor omului în socialism și capitalism.

Faptul că unii oameni politici și ideologi din țările occidentale capitaliste se erijează în campioni ai „drepturilor omului”, cărora le dau un sens trunchiat, formal și unilateral nu mai poate să înșele pe nimeni. Se știe că accentuarea politicii imperialiste de forță și dominație este însoțită de recrudescența propagării unor teorii și doctrine retrograde, antiumane și antipopulare, care urmăresc să discrediteze socialismul, să defăimeze mișcările de eliberare națională, antiimperialiste, progresiste și democratice.

Se știe, dealtfel, că „drepturile omului” în lumea capitalistă sînt afectate de vicii esențiale, sfera lor de cuprindere nu include aspecte esențiale ale vieții social-economice, iar pe de altă parte, însăși drepturile și libertățile înscrise în constituții au în multe privințe un caracter formal, declarativ, fără a se pune accentul pe garantarea lor materială de către stat sau societate. Dealtfel, însăși concepția liberal-individualistă care stă la baza acestei instituții, deși progresistă la vremea ei, este nerealistă și neștiințifică, deoarece vede drepturile și libertățile cetățeanului ca ale individului luat izolat, rupt de colectivitatea umană și ansamblul relațiilor sociale economice și politice, interne și externe.

Socialismul a ridicat pe o treaptă nouă, superioară problematica drepturilor omului, asigurînd premisele obiective, materiale, economice, social-politice și ideologice pentru consfințirea și realizarea unor drepturi și libertăți calitativ superioare, eliberarea și afirmarea persoanei reali-

zindu-se pe baza eliberării colectivității și comunității naționale din care face parte, a clasei muncitoare, a oamenilor muncii, a afirmării națiunii libere și suverane.

În concepția Partidului Comunist Român, a Secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reafirmată cu hotărîre din nou în magistrala expunere la recenta plenară a Comitetului Central al partidului, socialismul și democrația sînt de nedespărțit, societatea socialistă trebuie să realizeze forma cea mai înaltă de democrație, participarea directă a maselor la conducerea societății, socialismul fiind singura alternativă pentru înlocuirea societății împărțită în clase exploatoare și exploatare, singura cale de progres economico-social, de realizare a unei lumi mai drepte și mai bune.

Experiența dobîndită de clasa muncitoare din țara noastră, de partidul ei, în lupta revoluționară pentru înlăturarea vechii orînduiri și edificarea socialismului pune puternic în lumină condițiile indispensabile ale realizării unei adevărate democrații și, în acest cadru, ale realizării drepturilor omului, pe baza lichidării inegalităților economice, sociale și naționale, înlăturării proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție, deținerii puterii de către cei ce muncesc, participării active a maselor populare la conducerea tuturor domeniilor de activitate.

Dînd expresie adevăratului umanism revoluționar al societății noastre, scopul suprem al întregii activități a partidului și statului nostru este dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane. Slujirea omului, asigurarea afirmării vocațiilor și personalității umane ca finalitate unică a întregii politici a partidului stă la baza rezolvării raportului societate-stat-cetățean în țara noastră, afirmarea și dezvoltarea drepturilor și libertăților democratice manifestîndu-se ca o legitate obiectivă, proprie construcției socialiste și comuniste.

Desigur, este pe deplin valabilă și cu privire la drepturile omului în socialism, atenționarea secretarului general al partidului împotriva unei viziuni idilice, abstracte. În lumina dialecticii materialiste, drepturile omului sînt abordate în funcție de realitățile economice, sociale ale dezvoltării construcției socialiste în diferitele etape ale acesteia, ținînd seama de contradicțiile existente și în socialism, precum și de dinamica instituțiilor sociale, politice și juridice, a statului și sistemului politic socialist. Înfăptuirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, a dat un puternic impuls realizării drepturilor omului și în mod deosebit, a dreptului fundamental de participare la conducere, la adoptarea deciziilor atît pe plan național, cît și în unitățile social-economice și teritoriale, afirmării oamenilor muncii în multipla lor calitate de producători, proprietari și beneficiari, de deținători ai puterii politice și economice, stăpîni suverani pe destinele lor.

O deosebită valoare teoretică și politică are contribuția președintelui Nicolae Ceaușescu la abordarea problematicii drepturilor omului în contextul vieții internaționale, al colaborării umanitare dintre state și a reflecției ei în diferite documente internaționale. Pornind de la efortul permanent de a edifica noua orînduire care să ofere toate condițiile atît interne

cit și externe, pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane, de la principiile umanismului revoluționar, România socialistă participă activ și la activitățile ce se desfășoară pe plan internațional pentru promovarea respectului universal al drepturilor omului, pentru a da un conținut real și substanță acestor drepturi în viață și în documentele internaționale.

Evident că în contextul lumii contemporane, în condițiile existenței unor state cu orinduiți sociale diferite, procesul cooperării în domeniul umanitar are un caracter deosebit de complex, reprezentând, în fond, un aspect al luptei politico-ideologice dintre forțele care acționează în viața internațională. În aceste împrejurări, astfel după cum se subliniază în documentele partidului nostru, sarcina forțelor progresiste, revoluționare, a opiniei publice mondiale este aceea de a da un conținut cât mai bogat conceptului de drepturi ale omului și sensului cooperării în acest domeniu, de a acționa cu toată hotărîrea pentru soluționarea în fapt a cerințelor și drepturilor fundamentale ale maselor muncitoare, pentru lichidarea oricărei exploatare și asupririi a oamenilor și popoarelor, de a promova în relațiile internaționale principii cu adevărat democratice, umaniste, care să asigure deplina înflorire a națiunilor, a personalității umane.

O asemenea rezolvare reclamă — în concepția României — abordarea și soluționarea cu prioritate a aspectelor majore, esențiale ale problematicii drepturilor omului cum sînt: garantarea existenței libere și egale în drepturi a tuturor popoarelor, eliminarea inegalităților sociale, a oricăror forme de discriminare, asigurarea de drepturi egale, reale și efective la muncă, educație, cultură, la binefacerile civilizației, prin îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai materiale și spirituale — toate acestea, integrate în eforturile ce se impun cu deosebită stringență pentru asigurarea unei păci trainice, a securității și dezarmării, pentru eliminarea oricărei forme de dominație, asuprire și exploatare a popoarelor, a colonialismului și neocolonialismului, pentru lichidarea subdezvoltării, a decalajului între țările bogate și sărace și edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, probleme de care depind în mod vital interesele tuturor popoarelor, viața lor liberă și demnă, afirmarea personalității umane.

Are o valoare excepțională faptul că în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu — pornindu-se de la realitatea lumii contemporane, a vieții internaționale, pentru care problema centrală, vitală este — așa cum se arată și în Expunerea la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului ca și în cuvîntarea la Congresul al II-lea al educației politice și culturii socialiste — oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare, asigurarea unei păci trainice în lume, înaintea tuturor drepturilor omului trebuie situat dreptul fundamental, suprem al oamenilor și al națiunilor la viață, la pace și securitate, la existență liberă și demnă, precum și dreptul la dezvoltare și progres social. „Primul drept al omului este acela de a trăi în pace și liniște. Dacă vorbim de drepturile omului, să facem astfel încît să se renunțe la armamentul nuclear de distrugere a omului, la armele de distrugere în masă”, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Într-adevăr, despre ce drepturi ale omului putem vorbi înainte de a-l asigura pe cel la viață prin înlăturarea definitivă din societate a războiului care în condițiile armelor nucleare amenință însăși existența

omului, a vieții pe pământ; despre ce fel de dezvoltare și afirmare liberă, plenară a personalității umane poate fi vorba atita vreme cît datorită lipsei de securitate, în lume are loc încordare și tensiune, accentuarea crizei economice mondiale, puternic influențată de cursa înarmărilor? Se știe, dealtfel, că în acest an cheltuielile militare se ridică la peste 600 miliarde dolari, ceea ce reprezintă peste 6% din întreaga producție mondială; se smulg anual 110 dolari de la fiecare locuitor al planetei, căruia i se „oferă” în schimb 3 tone de explozibil pe cap de locuitor. Cum se pot realiza normal și în limite maxime, în aceste condiții, celelalte drepturi ale omului, social-economice, civile și politice, cîtă vreme resurse materiale uriașe sînt detur-nate de la rostul lor firesc, constructiv, iar teama izbucnirii unui nou răz-boi planează deasupra omenirii? Cursa înarmărilor, politica de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență afectează puternic realizarea drepturilor omului, afirmarea și dezvoltarea personalității umane.

În strînsă interdependență cu problema dezarmării este și problema făuririi noii ordini economice internaționale, pe baza lichidării subdezvol-tării (— care privește două treimi din omenire —) fără rezolvarea căreia este greu de vorbit de stabilitate economică, de realizarea unei lumi a colaborării pașnice. Promovînd o concepție încheagată, științific fundamentată asupra noii ordini economice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit și dimensiunea umană a acestei ordini, finali-tatea ei de a asigura în unitatea lor indisolubilă, afirmarea liberă, plenară, a națiunilor și oamenilor, pe baza afirmării dreptului fiecărui popor la dezvoltare și progres. Între obiectivele majore ale noii ordini economice internaționale și realizarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului există un puternic raport de intercondiționare. Înfăptuirea noii ordini economice internaționale va contribui substanțial la crearea în întreaga lume a condițiilor economice și sociale pentru afirmarea tot mai puternică a personalității umane.

Înfăptuirea păcii, securității și dezarmării, făurirea noii ordini eco-nomice internaționale echitabile și juste sînt premisele de bază ale afirmării drepturilor omului, condiții absolut necesare pentru asigurarea tuturor resurselor umane și materiale, a euceririlor științei și tehnicii contempo-rane, a civilizației în folosul omului, a înfloririi și afirmării sale multilate-rale.

Politica României socialiste, avînd la bază concepția și inițiativele președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie constant pe această linie, realistă și profund umană. Ea și-a găsit o nouă și strălucită afirmare în propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentate din împuternicirea Președintelui Republicii Socialiste România tovarășul Nicolae Ceaușescu, și în baza mandatului încredințat de către Marea Adunare Națională, la recenta sesiune specială a Adunării Generale a ONU.

Avînd la bază ideile de inestimabilă valoare teoretică și practică cuprinse în expunerea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central al Partidului, propunerile României, întă-rite de cele 18 milioane de semnături pe Apelul solemn al poporului român adresat sesiunii speciale a Adunării Generale a ONU, sînt destinate să contribuie la succesul acestui forum, să conducă la oprirea cît mai grabnică

a cursei înarmărilor, să asigure trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmare nucleară.

Făcîndu-se ecoul marilor demonstrații pentru pace și dezarmare care au avut loc în ultima vreme în numeroase state, inclusiv în țara noastră, și care se afirmă cu vigoare și forță necunoscute în anii de după cel de-al doilea război mondial, propunerile românești subliniază — ca o nouă formă de manifestare a dreptului popoarelor de a participa direct la soluționarea problemelor fundamentale cu care se confruntă omenirea, un factor nou, progresist în relațiile internaționale, expresie a afirmării și lărgirii democratismului în viața internațională contemporană — necesitatea de a se acorda o mai mare importanță creșterii rolului popoarelor, al opiniei publice mondiale în soluționarea tuturor problemelor care privesc pacea și progresul umanității, întărirea solidarității și conlucrării lor, în afirmarea politicii de destindere, de pace și independență națională. Iată o nouă dimensiune a drepturilor omului, a dreptului de participare care, la scara vieții internaționale, se concretizează în dreptul popoarelor, al opiniei publice mondiale de a acționa direct pentru îndeplinirea aspirațiilor lor de pace, dezarmare, de a trăi într-o lume fără războaie. „Popoarele, opinia publică mondială — se spune în documentul românesc prezentat Adunării Generale a ONU — sînt pe deplin îndreptățite să ceară ca sesiunea specială să se încheie cu rezultate pozitive substanțiale”.

În concluzie, constatăm că problematica drepturilor omului — extinsă și îmbogățită în viziunea românească nu poate fi desprinsă de problemele fundamentale cu care se confruntă astăzi omenirea — asigurarea păcii, securității, dezarmării, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice și politice internaționale, a căror îndeplinire este absolut necesară pentru salvarea omenirii, apărarea viții și civilizației pe planeta noastră, asigurarea unui viitor sigur și pașnic generațiilor de mîine.